

## Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Eerste Kamer  
der Staten-Generaal  
Binnenhof 22  
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal Agro en  
Natuur**

Directie Dierlijke Agroketens en  
Dierenwelzijn

**Bezoekadres**

Bezuidenhoutseweg 73  
2594 AC Den Haag

**Postadres**

Postbus 20401  
2500 EK Den Haag

**Overheidsidentificatienr**

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

[www.rijksoverheid.nl/ez](http://www.rijksoverheid.nl/ez)

Datum 21 augustus 2017  
Betreft Nadere vragen inzake convenant onbedweld slachten volgens  
religieuze ritën

**Ons kenmerk**

DGAN-DAD / 17117224

**Uw kenmerk**

158834.07u

Geachte Voorzitter,

Met uw brief d.d. 5 juli 2017 (kenmerk 158834.07u) heeft u mij een aantal vragen toegezonden van de leden van de vaste commissie voor Economische Zaken. Hierbij treft u de antwoorden op de vragen.

*SP*

De leden van de SP-fractie vragen om een reactie op het artikel in de NRC van 23 juni 2017 over door een toezichthouder gemelde misstanden op slachthuizen.

Over het in het NRC Handelblad op 23 juni 2017 gepubliceerde artikel en de daarin aangehaalde toezichthouder heb ik tijdens het debat in de Tweede Kamer op 27 juni jongstleden<sup>1</sup> gesproken. Zoals ik tijdens dat debat heb aangegeven, zijn de destijds (in 2013) door de betrokken toezichthouder afgegeven signalen serieus genomen en hebben deze signalen geleid tot nadere onderzoeken en acties. In een separate brief aan de voorzitter van de Tweede Kamer geef ik op haar verzoek<sup>2</sup> een feitenrelaas en nadere toelichting hierop. De signalen zijn mede benut in het NVWA-verbeterplan voor de vleesketen, het Plan van Aanpak NVWA 2013 en NVWA 2020. Over de voortgang van dit verbeterplan rapporteer ik halfjaarlijks aan de Tweede Kamer.

Ik heb er vertrouwen in dat de NVWA-controles goed worden uitgevoerd en eventuele misstanden daadwerkelijk aangepakt worden.

Met betrekking tot de gestelde vraag over het permanente toezicht merk ik het volgende op. Het inplannen van het toezicht in het slachthuis gebeurt door NVWA in samenspraak met het slachthuis, waarbij eveneens rekening gehouden wordt met pauzes, zowel voor het slachthuispersoneel als toezichthouders. In geval van ziekte wordt vervanging ingepland.

*Partij voor de Dieren*

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie vragen of ik aan kan geven hoeveel vertrouwen ik nog heb in de totstandkoming van een convenant ritueel slachten,

<sup>1</sup> Tweede Kamer, 92e vergadering, dinsdag 27 juni 2017, Vragenuur, vragen Futselaar

<sup>2</sup> Tweede Kamer, 92e vergadering, dinsdag 27 juni 2017, Regeling van werkzaamheden, kenmerk: 2017Z09116

nu daar na jaren nog steeds geen sprake van is, en ik nog steeds meewerk aan uitstel van executie.

In mijn brief van 5 juni jl. heb ik gemeld dat ik een akkoord bereikt heb met de overige convenantpartners over de uitvoering van het convenant<sup>3</sup>. Als gevolg van dit akkoord wordt door de convenantpartijen nu ook voor runderen een bedwelming binnen een periode van 40 seconden na het onbedwelmd aansnijden geaccepteerd, waarna het vlees nog steeds als religieus acceptabel afgezet kan worden. Een bedwelming kan achterwege blijven in geval binnen de 40 seconden aan de hand van twee indicatoren (ooglid- of corneareflex) vastgesteld wordt dat het dier het bewustzijn heeft verloren. Met name over de te hanteren bewustzijnscriteria bestond tot voor kort geen overeenstemming met de convenantpartijen. Het ontbreken van overeenstemming was een belemmering om de afspraken uit het convenant wettelijk te verankeren.

Dit akkoord over de 40-secondenregel en de daarbij te hanteren bewustzijnsindicatoren is met een addendum, ondertekend op 5 juli 2017<sup>4</sup>, vastgelegd in het bestaande convenant van 5 juni 2012. Deze afspraak zal worden verankerd met een wijziging van het Besluit houders van dieren. De wijziging van deze Algemene Maatregel van Bestuur is reeds in 2012 aan uw Kamer voorgelegd<sup>5</sup>. Nu er ook over de 40-secondenregel en de daarbij te hanteren bewustzijnsindicatoren een akkoord is bereikt, kan deze wijziging – na enige aanpassingen en verwerking van het van de Raad van State ontvangen advies, worden vastgesteld. De beoogde datum van inwerkingtreding is 1 januari 2018.

De leden van de Partij van de Dieren-fractie vragen of ik kennis heb genomen van de misstanden bij de onverdoofd rituele slacht zoals gemeld in NRC Handelsblad op 23 juni 2017. In het betreffende artikel van het NRC Handelsblad werd melding gemaakt van enkele door de in dat artikel aangehaalde toezichthouder geconstateerde niet-correct uitgevoerde onbedwelmdde slachtingen. Indien slachthandelingen niet correct uitgevoerd worden, kan de NVWA-toezichthouder aanwijzingen geven aan de slachthuismedewerker om dit te corrigeren. Met de uitvoering van het convenant zal er permanent NVWA-toezicht zijn bij het onbedwelmd aansnijden.

De leden van de Partij van de Dieren-fractie vragen of ik kennis heb genomen van het verbod op onbedwelmd slachten, zoals dat in België is aangenomen. Ik heb kennis genomen van het op 28 juni 2017 in het Vlaamse parlement aangenomen decreet met betrekking tot onbedwelmdde slacht. Indien het decreet uitgevoerd wordt (beoogd is vanaf 1 januari 2019), zullen schapen en geiten voorafgaand aan het aansnijden een reversibele bedwelming dienen te krijgen ("elektro-narcose"), en zullen kalveren en runderen ná het aansnijden een bedwelming dienen te krijgen ("post-cut stunning"). Ik volg deze ontwikkelingen met belangstelling. Ik

---

<sup>3</sup> Convenant onbedwelmd slachten volgens religieuze riten (Stcrt. 2012, nr. 13162)

<sup>4</sup> Stcrt-2017-41228

<sup>5</sup> Kamerstukken II, vergaderjaar 2012/13, 31571, 23

**Directoraat-generaal Agro en  
Natuur**  
Directie Dierlijke Agroketens en  
Dierenwelzijn

**Ons kenmerk**  
DGAN-DAD / 17117224

verwacht niet dat dit zal leiden tot het 'verplaatsen' van onbedwelmde slacht van België naar Nederland. In dit verband wijs ik er ook op dat ik met de convenantpartners in Nederland tot een afspraak ben gekomen. Dat gaat om het vormen van een stelsel waarin het aantal dieren dat in Nederland wordt aangeboden voor onbedwelmde slacht zich zal beperken tot dát aantal dat nodig is om te voorzien in de behoefte aan vlees afkomstig van dieren die zijn geslacht volgens de religieuze riten van de Nederlandse geloofsgemeenschap.

(w.g.) Martijn van Dam  
Staatssecretaris van Economische Zaken